

Biuletyn Polonistyczny

25.08.2018

Biografie

485 dni na Majdanku

Autor/Redaktor: Jerzy Kwiatkowski

Wydawnictwo: Państwowe Muzeum na Majdanku

ISBN: 978-83-62816-45-3

Zapraszamy do lektury nowego wydania obozowych wspomnień Jerzego Kwiatkowskiego *485 dni na Majdanku* – po raz pierwszy bez cenzury.

Jerzy Kwiatkowski (1894–1980), syn polskiego chirurga, organizatora życia Polonii Bukowinie, studiował w Czerniowcach i w Wiedniu. Żołnierz armii austro-węgierskiej, następnie wojska polskiego, po odzyskaniu niepodległości sprowadził się z rodziną do Warszawy. Wicedyrektor oddziału warszawskiego Polskiego Banku Przemysłowego, dyrektor administracyjnym kilku pism, a także współwłaściciel fabryki, za współpracę z Armią Krajową w 1943 r. osadzony został w Konzentrationslager Lublin. Ogrodnik III pola więźniarskiego, pracownik obozowej kancelarii, a następnie więzień wykonujący ciężką pracę fizyczną – opuścił Majdanek 22 lipca 1944 r. Po miesięcznym pobycie w Auschwitz został przeniesiony do Sachsenhausen. Wyzwolili go żołnierze amerykańscy w trakcie marszu ewakuacyjnego 3 maja 1945 r. na terenie Meklemburgii.

Kwiatkowski, przebywając w brytyjskiej strefie okupacyjnej Niemiec, rozpoczął spisywanie wspomnień. W grudniu 1945 r. maszynopis był gotowy, brakowało jednak zainteresowania ze strony redakcji pism i wydawców z Europy Zachodniej. Pierwsze wydanie pamiętnika trafiło do księgarń dopiero pod koniec 1966 r. z inicjatywy Państwowego Muzeum na Majdanku. Odbiegało ono jednak znacznie od oryginału ze względu na cenzurę oraz rozległe ingerencje stylistyczne Wydawnictwa Lubelskiego. W 1988 r. pojawiła się druga edycja – przedruk.

Konfrontacja z archiwaliami przechowywanymi w Hoover Institution, Stanford, USA (autor wyemigrował do Stanów Zjednoczonych) pozwoliła opracować tekst wolny od cenzury, redakcyjnych zmian, cięć i dopisków, także bez większych upiększeń językowych. Jako podstawę wydania wybrano najwcześniejszy, kompletny, opatrzony autorskimi śródtytułami przekaz. Pamiętnik poprzedzono wstępem, który przedstawia rozszerzoną biografię Kwiatkowskiego, a także redakcyjne i wydawnicze losy *485 dni na Majdanku*. Książkę zilustrowano zdjęciami autora i jego bliskich, sporządzonymi przez niego

planami obozu na Majdanku i III pola więźniarskiego, dokumentami obozowymi, a także reprodukcjami archiwaliów.

Najważniejsza relacja z Majdanka znacznie wyróżniała się i wyróżnia się na literatury wspomnieniowej o byłym nazistowskim obozie koncentracyjnym. Kwiatkowski, doktor praw biegle władający językiem niemieckim, człowiek wykształcony, szybko znalazł się w gronie obozowej elity. Recenzenci polscy i światowi nie tylko dostrzegali niebywałą wartość dokumentacyjną jego książki, doceniali też pamięć, takt i niezwykle obiektywizm autora.

Książka jest dostępna w wydaniu papierowym i jako ebook:

<http://ksiegarnia.majdanek.eu/pl/relacje/189-485-dni-na-majdanku.html>

<http://ksiegarnia.majdanek.eu/pl/ebooki/190-485-dni-na-majdanku.html>

Dorota Niedziałkowska

Spis treści

Jerzy Kwiatkowski i jego dzieło (Wojciech Lenarczyk) 5

Nota edytorska (Dorota Niedziałkowska) 29

Podziękowania 37

485 dni na Majdanku

I

Witają nas wrony 39

Zostałem ogrodnikiem 53

Życie obozowe 58

Pierwsze baty 70

Choroby i choróbska 78

Ręka podana przez druty kolczaste 87

Budowa pomnika 107

Thumann i baty 110

Kategorie więźniów 117

Głód i szakale 122

Organizacja obozu 127
Mauzoleum i żółw 134
Homo homini lupus 136
Peter Birzer 143
Przyjazd Żydów 145
Herr Knips 157
Paczki żywnościowe 161
Wykańczanie Żydów 165
Szubienice i selekcje do gazu 170
Złoty cielec 177
Zwolnienia i łączność z wolnością 179
Fluchtpunkte 187
Zgładzenie Kommando Effektenkammer 191
Administracja obozu 194
Przeprowadzka na IV pole 198
14 tysięcy chłopów 200
Marmorstein 205
Auf der Flucht erschossen 211
Widzenie się z bratem 217
Nadanie mi fluchtpunktu 224
Plan odbicia obozu 228
Lagersperre 237
Masakra 17 000 Żydów 240

II

Gehenna w Lagerschreibstube 247
Tyfus plamisty 257

Skrzypek Hessel 263

Wigilia 1943 r. 268

Przyjazd trupów 274

Sexualnot 281

Exekutiert 286

„Anioł śmierci” Laurich 290

Liczą nas jak złoto, a traktują jak g... 292

Każdy SS-man nosi buławę w tornistrze 296

Revier 304

Pensum codzienne 308

Jazdy do pralni 316

Transporty 321

Thumann prowadzi mnie do krematorium 329

Odjazd najlepszych 337

Wysyłka trupów 339

Ostatni Mohikanie 348

Mój tyfus 352

Nalot na obóz 360

III

Rekonwalescencja 367

Sądny dzień 377

Wyławianie żołnierzy AK 382

Skracanie frontu 388

Ewakuacja obozu w ogniu sowieckim 393

Cegielnia w Kraśniku 400

Szopa w Skarżysku 410

Zugang 190 513 w Oświęcimiu 414

Słownik wyrażień niemieckojęzycznych 419

Indeks nazwisk 427

Strony: 440

Linki:

- <http://ksiegarnia.majdanek.eu/pl/relacje/189-485-dni-na-majdanku.html>
- <http://ksiegarnia.majdanek.eu/pl/ebooki/190-485-dni-na-majdanku.html>

Słowa kluczowe: wspomnienia, Holokaust, Majdanek

Autor: Dorota Niedziałkowska